

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ЛИСТ

від 04.06.2025 № 4/1921-25

За результатами розгляду звернення <...> щодо порушених у ньому питань у межах компетенції повідомляємо.

Відповідно до Концепції реалізації державної політики у сфері загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України 14.12.2016 № 998-р, в Україні продовжується процес реформування системи загальної середньої освіти, що має на меті створення умов для забезпечення кожній дитині рівного доступу до здобуття якісної освіти, незалежно від місця проживання.

Упровадження концептуальних засад реформування загальної середньої освіти тісно пов'язано з питаннями оптимізації, формуванням спроможної мережі закладів освіти та побудовою нової освітньої інфраструктури, що є важливим завданням органів місцевого самоврядування.

Зазначаємо, що згідно зі статтею 32 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» питання управління закладами освіти, які належать територіальним громадам або передані їм, організація їх матеріально-технічного та фінансового забезпечення віднесено до власних (самоврядних) повноважень виконавчих органів сільських, селищних, міських рад.

Основні засади функціонування філії закладу освіти (опорного закладу освіти) (далі — філії) визначено Типовим положенням про філію закладу освіти, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України 06.12.2017 № 1568 <...> (далі — Типове положення).

Відповідно до пункту другого розділу I Типового положення філія закладу освіти — територіально відокремлений структурний підрозділ закладу освіти, що не має статусу юридичної особи і діє на підставі положення, затвердженого засновником відповідного закладу освіти.

Згідно із пунктом шостим розділу I Типового положення створює, змінює тип, ліквідовує та реорганізовує філію закладу освіти (опорного закладу освіти) засновник.

Пунктом сьомим частини першої статті 1 Закону України «Про освіту» визначено, що засновник закладу освіти — орган державної влади від імені держави, відповідна рада від імені територіальної громади (громад), фізична та/або юридична особа, рішенням та за рахунок майна яких засновано заклад освіти або які в інший спосіб відповідно до законодавства набули прав і обов'язків засновника.

Згідно з пунктом 30 частини першої статті 26 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» реорганізація або ліквідація закладів освіти комунальної форми власності здійснюється за рішенням місцевої ради.

Зауважуємо, що відповідно до абзацу другої частини другої статті 32 Закону України «Про повну загальну середню освіту» (далі — Закон) реорганізація, зміна типу, ліквідація закладу загальної середньої освіти в сільській місцевості допускається лише після громадського обговорення проекту відповідного рішення засновника, який оприлюднюється не менше ніж за один рік до прийняття відповідного рішення.

При цьому, у разі реорганізації чи ліквідації закладу загальної середньої освіти засновник зобов'язаний забезпечити учням можливість продовжити здобуття загальної середньої освіти на відповідному рівні освіти (абзац перший частини другої статті 32 Закону).

Зазначаємо, що окрім створення умов для забезпечення кожній дитині рівного доступу до здобуття якісної освіти, серед чинників, що сприяють оптимізації мережі закладів освіти нагальними є питання фінансування, викликані наявністю, зокрема, малокомплектних закладів та філій.

Розподіл освітньої субвенції не враховує фактичну наповнюваність класів, а здійснюється відповідно до розрахункової, яку не в змозі забезпечити малокомплектні заклади. Звідси утримання закладів загальної середньої освіти із малою наповнюваністю класів є суттєвим навантаженням на місцевий бюджет.

Відповідно до пункту 10 Порядку та умов надання освітньої субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 14.01.2015 № 6 «Деякі питання надання освітньої субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам» (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 05.03.2024 № 245) за рахунок субвенції не здійснюється фінансування закладів загальної середньої освіти (крім закладів початкової школи) кількості учнів у яких становить, зокрема, з 01.09.2025 — менше 45 осіб.

Такі зміни вбачаються поміркованими та є поступовими, оскільки з часу прийняття змін до постанови Кабінету Міністрів України від 14.01.2015 № 6, з 05.03.2024 до 01.09.2025 наявний достатній термін для прийняття засновниками закладів освіти, філій закладів освіти відповідних рішень щодо їх оптимізації.

Зазначаємо, що Міністерство освіти і науки України в листі від 02.07.2024 № 1/11658-24 акцентувало увагу керівників обласних, Київської міської державних адміністрацій на важливості уникнення викликів, спричинених процесом оптимізації та трансформації мережі закладів загальної середньої освіти, та наголошувало, що ухвалення відповідних рішень потребує розуміння необхідності змін та узгодження зазначеного питання з громадами.

Особливої відкритості та обговорення питання оптимізації мережі закладів освіти потребують у громадах, де потреба в цьому є найвищою. Органи місцевого самоврядування мають донести до мешканців громад думку про те, що зазначений процес спричинений вимогами законодавства та необхідністю створення умов для реалізації права дітей на отримання якісної, сучасної та конкурентоспроможної освіти.

До того ж, згідно з чинним законодавством саме громади визначають кількість закладів освіти на підконтрольній їм території з урахуванням демографічних змін, наявної інфраструктури, безпекової ситуації, результатів навчання та потреб мешканців.

Також зазначаємо, що відповідно до статті 58 Закону фінансування здобуття повної загальної середньої освіти здійснюється за рахунок коштів державного, місцевих бюджетів та інших джерел, не заборонених законодавством.

Звідси питання функціонування малокомплектних закладів загальної середньої освіти, філій закладів освіти мають вирішувати органи місцевого самоврядування відповідно до освітнього та бюджетного законодавства.

Отже, за умови невнесення таких закладів та філій до розрахунку обсягу освітньої субвенції, засновники закладів освіти можуть фінансувати їх за рахунок коштів місцевих бюджетів чи інших джерел, не заборонених законодавством.

Начальник головного управління загальної середньої освіти

Інна КІЛЬДЕРОВА